Stockholms universitet

Kursanvisningar för delkurser inom Psykoterapeutiska teorier och metoder inom PDT Termin 1, PTU23, HT23

Delkurs 1
Psykoterapeutisk diagnostik: Psykodynamisk diagnostik och problemformulering (6 hp)

Psykoterapeutiska teorier och metoder inom PDT styrs av en kursplan som är fastställd av styrelsen för Psykologiska institutionen och är giltig från och med höstterminen 2019 (se institutionens hemsida). Hela kursen består av Psykoterapeutisk diagnostik: Psykodynamisk diagnostik och problemformulering, Psykoterapeutisk metod och teknik, Utvecklingspsykologiska teorier, Teorier, metoder och tillämpningar med specifika PDT-format, samt Teorier, metoder och tillämpningar vid komplexa fall. Termin ett innehåller delkursen om psykodynamisk diagnostik och på slutet av termin 1 inleds kursen om psykoterapeutisk metod och teknik (som sedan fortsätter under termin 2)

Innehåll och Lärandemål

Delkursen består av modeller för psykodynamisk diagnos och träning i klinisk bedömning. Delkursen består av två olika moment: *Psykodynamisk diagnostik: teoretiska modeller* och *Diagnostik i praktiken*.

Psykodynamisk diagnostik: teoretiska modeller: Huvudfokus ligger på strukturen i *Operationalized Psychodynamic diagnosis OPD-2* och den kliniska intervjun. I undervisning presenteras och fördjupas modeller för fallkonceptualisering. Studenten arbetar på egen hand med att tillämpa fallkonceptualisering på olika fall (såväl fiktiva som egna faktiska fall).
Kursens syfte är att ge en fördjupad kunskap i olika aspekter av psykodynamisk diagnostik samt färdigheter att genomföra och strukturera diagnostisk bedömning för psykodynamisk terapi. Undervisningen sker i form av föreläsningar/seminarier och momentet examineras muntligt och skriftligt.

Diagnostik i praktiken: Momentet består av videoövningar kring olika moment i den kliniska intervjun som bedömningsinstrument samt seminarier med fokus på kritiskt förhållningsätt och reflexion. Aktivt deltagande i samtliga praktiska övningar och seminarier på detta moment är ett kurskrav.

Efter kursens slut skall studenten:

- Ha fördjupad kunskap om centrala diagnostiska begrepp på psykodynamisk grund
- Kunna tillämpa olika arbetssätt inom ramen för den kliniska intervjun
- Kunna tillämpa fallkonceptualiseringar på kliniska fall
- Kunna problematisera och reflektera över fallkonceptualisering på olika teoretisk grund

Lärandeaktiviteter

Undervisningen sker i form av föreläsningar, seminarier och videoövningar. Inför varje undervisningstillfälle ska studenten förbereda sig genom att läsa angiven kurslitteratur och ta del av eventuellt material på Athena.

Kurskrav

Kurskravet är obligatorisk närvaro och aktivt deltagande vid alla undervisningstillfällen samt:

- Aktivt deltagande på momentet: *Diagnostik i praktiken*
- Muntlig examination i OPD-2
- Inskickad skriftlig fördjupningsuppgift

Examination och betygssättning

Momentet **Psykodynamisk diagnostik: teoretiska modeller** examineras dels genom en muntlig examination på OPD-2 den 10/11. Dessutom examineras momentet genom en individuell skriftlig fördjupningsuppgift. Uppgiften går ut på att tillämpa psykodynamisk diagnostik enligt OPD-2 på en egen vald fiktiv person, t ex en rollfigur i en film, tv-serie eller roman. Fördjupningsuppgiften ska redogöra för de iakttagelser och hypoteser som du har samlat kring denna fiktiva person, vilket ska leda fram till resonemang kring psykodynamisk diagnos enligt OPD-2. Utöver OPD-diagnostiken kan du fritt anlägga ytterligare teoretiska aspekter på materialet, som kan förtydliga eller fördjupa bedömningsbilden. En diskussion kring förutsättningarna för en psykodynamisk terapi med denna fiktiva person bör ingå. Fördjupningsuppgiften skall omfatta max 4 sidor exklusive referenslista. Fördjupningsuppgiften skickas via kursportalen Athena för anonym bedömning *senast 30/11 2023***.** Vid den sammanvägda betygssättningen av samtliga examinationsmoment används 7-gradiga betyg. Under introduktionen 8/9 2022 ges ytterligare förtydligande information.

Plagiat, fusk och otillåtet samarbete

Som en del i ditt ansvar som student ingår att känna till de regler som finns för examination. Utförlig information finns både på institutionens och Stockholms universitets hemsida www.su.se/regelboken. Lärare är skyldiga att anmäla misstanke om fusk och plagiat till rektor och disciplinnämnden. Plagiat och fusk blir alltid ett disciplinärende och kan leda till avstängning. Ett exempel på plagiat är att ordagrant eller nästan ordagrant skriva av en text (gäller även enstaka meningar) och inte ange varifrån detta kommer. Detta gäller även texter du själv skrivit tidigare (självplagiat). Till fusk räknas till exempel att ha med otillåtna hjälpmedel, som mobil, på prov. Att ha studiegrupper tillsammans är utvecklande och tidsbesparande, men när det kommer till examinationsuppgifter måste du vara noggrann med att arbeta själv (om inte annat tydligt anges) för att inte riskera att det ska räknas som otillåtet samarbete.

Obligatorisk litteratur/ webbmaterial

Huvudbok:

OPD 2 Task Force (Eds.). (2008). *Operationalized Psychodynamic diagnosis OPD-2. Manual of Diagnosis and Treatment planning.* Cambridge: Hogrefe.

Artiklar:

Bornstein, R. F. (2006). A Freudian construct lost and reclaimed: The psychodynamics of personality pathology. *Psychoanalytic Psychology*, *23*, 339-353.

Cierpka, M. et al. (2007). The Operationalized Psychodynamic Diagnostics System: Clinical relevance, reliability and validity. *Psychopathology*, *40*, 209-220.

Gabbard, G. O., & Westen, D. (2003). Rethinking therapeutic action. *The International Journal of Psychoanalysis*, *84*(4), 823-841. doi:https://doi.org/10.1516/N4T0-4D5G-NNPL-H7NL

Hammarström, E. (2011). OPD-2 – Ett psykodynamiskt diagnosinstrument. *Insikten, nr 4/2011.*
http://psykodynamiskt.nu/?p=2242
http://psykodynamiskt.nu/?s=OPD&x=0&y=0

Leichsenring, F., Abbass, A., Heim, N., Keefe, J.R., Kisely, S., Luyten, P., Rabung, S. and Steinert, C. (2023), The status of psychodynamic psychotherapy as an empirically supported treatment for common mental disorders – an umbrella review based on updated criteria. World Psychiatry, 22: 286-304. https://doi.org/10.1002/wps.21104

Lilliengren, P. (2023). A comprehensive overview of randomized controlled trials of psychodynamic psychotherapies. *Psychoanalytic Psychotherapy*, *37*(2), 117–140.
https://doi.org/10.1080/02668734.2023.2197617

Westen, D., Shedler, J., Bradley, B. & DeFife, J. A. (2012). An empirically derived taxonomy for personality diagnosis: Bridging science and practice in conceptualizing personality. *American Journal of Psychiatry*, *169*, 273-284.

Yakeley, J. (2018). Psychoanalysis in modern mental health practice. *Lancet Psychiatry*, *5*, 443-450.

Referenslitteratur:

Luyten, P., Mayes, L. C., Fonagy, P., Target, M., & Blatt, S. J. (Eds.) (2015). *Handbook of Psychodynamic Approaches to Psychopathology.* New York, London: Guilford Press.

Steinert, C., Munder, T., Rabung, S., Hoyer, J. & Leichsenring, F. (2017). Psychodynamic Therapy: As Efficacious as Other Empirically Supported Treatments? A Meta-Analysis Testing Equivalence of Outcomes. *American Journal of Psychiatry*, *174*, 943–953; doi: 10.1176/appi.ajp.2017.17010057

Följande litteratur motsvarar förväntade förkunskaper och rekommenderas starkt som förhandsläsning:

McWilliams, N. (2011). *Psychoanalytic Diagnosis, Understanding Personality Structure in the Clinical Process,* Second Edition. N.Y. The Guilford Press.

Shedler, J. (2022). That Was Then, This Is Now: Psychoanalytic Psychotherapy For The Rest Of Us, *Contemporary Psychoanalysis*, *58:2-3*, 405-437, DOI: 10.1080/00107530.2022.2149038

Läsanvisningar till respektive föreläsningstillfälle

8/9 fm Introduktion Psykodynamisk diagnostik

Bornstein, R. F. (2006). A Freudian construct lost and reclaimed: The psychodynamics of personality pathology. *Psychoanalytic Psychology*, *23*, 339-353.

Westen, D., Shedler, J., Bradley, B. & DeFife, J. A. (2012). An empirically derived taxonomy for personality diagnosis: Bridging science and practice in conceptualizing personality. *American Journal of Psychiatry, 169,* 273-284.

8/9 em Psykodynamisk diagnostik enl. McWilliams
McWilliams, N. (2011). *Psychoanalytic Diagnosis, Understanding Personality Structure in the Clinical Process,* Second Edition. N.Y. The Guilford Press. Kap. 1-6, Appendix

15/9 fm OPD del 1
OPD 2 Task Force (Eds.). (2008). *Operationalized Psychodynamic diagnosis OPD-2. Manual of Diagnosis and Treatment planning.* Cambridge: Hogrefe. Kap. 1 +3
Hammarström, E. (2011). OPD-2 – Ett psykodynamiskt diagnosinstrument. *Insikten, nr 4/2011.*
http://psykodynamiskt.nu/?p=2242
http://psykodynamiskt.nu/?s=OPD&x=0&y=0

15/9 em Forskningsstödet för PDT
Leichsenring, F., Abbass, A., Heim, N., Keefe, J.R., Kisely, S., Luyten, P., Rabung, S. and Steinert, C. (2023), The status of psychodynamic psychotherapy as an empirically supported treatment for common mental disorders – an umbrella review based on updated criteria. World Psychiatry, 22: 286-304. https://doi.org/10.1002/wps.21104
Lilliengren, P. (2023). A comprehensive overview of randomized controlled trials of psychodynamic psychotherapies. *Psychoanalytic Psychotherapy*, *37*(2), 117–140.
https://doi.org/10.1080/02668734.2023.2197617

29/9 OPD del 2
OPD 2 Task Force (Eds.). (2008). *Operationalized Psychodynamic diagnosis OPD-2. Manual of Diagnosis and Treatment planning.* Cambridge: Hogrefe. Kap. 4

6/10 OPD del 3
OPD 2 Task Force (Eds.). (2008). *Operationalized Psychodynamic diagnosis OPD-2. Manual of Diagnosis and Treatment planning.* Cambridge: Hogrefe. Kap. 5-6

27/10 Litteratursökning (frivillig närvaro)
Användning av databaserna PsycInfo, Medline och PsycTherapy
https://www.su.se/biblioteket/

3/11 OPD del 4
Cierpka, M. et al. (2007). The Operationalized Psychodynamic Diagnostics System: Clinical relevance, reliability and validity. *Psychopathology*, *40*, 209-220.

10/11 OPD workshop
OPD 2 Task Force (Eds.). (2008). *Operationalized Psychodynamic diagnosis OPD-2. Manual of Diagnosis and Treatment planning.* Cambridge: Hogrefe. Kap. 7-9

24/11 Vad är verksamt i PDT?
Gabbard, G. O., & Westen, D. (2003). Rethinking therapeutic action. *The International Journal of Psychoanalysis, 84*(4), 823-841. doi:https://doi.org/10.1516/N4T0-4D5G-NNPL-H7NL
Yakeley, J. (2018). Psychoanalysis in modern mental health practice. *Lancet Psychiatry, 5,* 443-450.

Diagnostik i praktiken

Separata instruktioner för detta moment kommer att delas ut i början av terminen.

Lärare

SH	Stephan Hau, professor, leg psykolog, leg psykoterapeut
PL	Peter Lilliengren, lektor, leg psykolog, leg psykoterapeut
BP	Björn Philips, professor, leg psykolog, leg psykoterapeut

Kursansvarig

Björn Philips
Professor, leg psykolog, leg psykoterapeut
E-post: bjorn.philips@psychology.su.se
Tel: 08-162010
Tjänsterum: Albano, Hus 4, plan 4, rum C4419

Delkurs 2
Psykoterapeutisk metod och teknik (6 hp)

Placering i utbildningen

Psykoterapeutiska teorier och metoder inom PDT styrs av en kursplan som är fastställd av styrelsen för Psykologiska institutionen och är giltig från och med höstterminen 2019 (se institutionens hemsida). Hela kursen består av 1. Psykoterapeutisk diagnostik: Psykodynamisk diagnostik och problemformulering, 2. Psykoterapeutisk metod och teknik, 3. Utvecklingspsykologiska teorier, 4. Teorier, metoder och tillämpningar med specifika PDT-format, samt 5. Teorier, metoder och tillämpningar vid komplexa fall. Delkursen Psykoterapeutisk metod och teknik inleds i termin 1 och fortsätter huvudsakligen under termin 2. I termin 5 tillkommer ett tillfälle om avslut/separation i PDT.

Innehåll

Kursen innehåller genomgående en fördjupning av förväntade förkunskaper från grundläggande psykoterapiutbildning. Delkursen Behandlingsmetod och teknik löper under terminerna 1 och 2. Under termin 1 påbörjas kursen med ett fördjupat lärande i behandlingsmetod och teknik (tex den psykoterapeutiska hållningen, ramen, och det omedvetna). Under termin två, där delkursen har sin tyngdpunkt, fördjupar vi oss bland annat i centrala psykodynamiska begrepp och behandlingsmetoder. Vi lär oss om den psykoterapeutiska alliansens betydelse för psykoterapi, arbetar med sexualitet i psykoterapi, lär oss om Winnicotts bidrag till den terapeutiska förståelsen, går igenom betydelsen av mentalisering i psykoterapi. En integration av teori och praktik sker i form av rollspel och videovisningar. Under termin två examineras det vi gått igenom inom behandlingsmetod och teknik under de två första terminerna.

Kurskrav

Som allmänt kurskrav gäller **obligatorisk närvaro** och **aktivt deltagande** i undervisningen**.** Studenter som ej uppfyller närvarokravet på kurs, eller del av kurs, ges tillfälle att ta igen momentet vid nästkommande kurstillfälle. Alternativt kan studenten **vända sig till kursansvarig** som bedömer om en skriftlig eller muntlig ersättningsuppgift kan erbjudas.

Förväntade studieresultat

Efter genomgången kurs (termin 1 och 2) skall den studerande:

- Uppvisa fördjupad kunskap om psykodynamisk behandlingsmetod och teori
- Uppvisa fördjupad kunskap om interpersonell psykodynamisk behandlingsmetod, intersubjektivitet och mentalisering.
- Kunna påvisa både teoretisk och praktisk förståelse för mentaliseringsbaserade interventioner i psykoterapi.
- Identifiera och reflektera över egna styrkor och svårigheter i arbetet som terapeut, hur de påverkar detta arbete, samt att arbeta för att överkomma områden där detta riskerar att bli ett hinder.

Undervisning

Undervisningen består av föreläsningar, rollspel och seminarier.

Lärare

SH	Stephan Hau, Professor, Leg psykolog, Leg psykoterapeut
LD	Lillian Döllinger, doktorand i psykologi
CvB	Camilla von Below, PhD, Leg psykolog, Leg psykoterapeut

Ytterligare lärare kan tillkomma.

Kursansvariga

Lillian Döllinger
Doktorand i psykologi
lillian.dollinger@psychology.su.se
Tjänsterum: Albano, Hus 4, plan 4

Stephan Hau
Professor, leg psykolog, leg psykoterapeut
stephan.hau@psychology.su.se
Tjänsterum: Albano, Hus 4, plan 4

Obligatorisk litteratur termin 1

Huvudbok

Lemma, A. (2015). *Introduction to the Practice of Psychoanalytic Psychotherapy*. West Sussex: Wiley & Blackwell.

- ⇨ Huvudbok termin 1 och 2
- ⇨ Finns som ebok via biblioteket.
- ⇨ Ibland star det 2016, det är samma bok, men se till att det är den andra utgåvan.

Artiklar termin 1

Bleger, J. (1967) Psycho-Analysis of the Psycho-Analytic Frame. International Journal of Psycho-Analysis, 48:511-519.

Böhm, T. (2004). Inner and Outer Frame Breaks – Counter-Transference, Enactments and Whose Life History? Scandinavian Psychoanalytic Reiew, 27: 2-11.

Safran, J.D. (2006) The Relational Unconscious, The Enchanted Interior, and the Return of the Repressed. Contemp. Psychoanal. 42:393-412.

Sandler, J., Sandler, A. (1994). The Past Unconscious and the Present Unconscious: A Contribution to a Technical Frame of Reference. The Psychoanalytic Study of the Child, 49:278-292.

Solms, M. & Friston, C. (2018): How and Why Consciousness Arises. J*ournal of Consciousness Studies, 25, No. 5–6*: 202–38.

OBS! Ytterligare artiklar eller bokkapitel kan tillkomma.

Referenslitteratur

Killingmo, B, & Gullestad, S. (2011). *Undertexten. Psykoanalytisk terapi i praktiken.* Stockholm: Liber.

Läsanvisningar till respektive föreläsningstillfälle under HT-23

OBS! Litteraturen ska läsas inför respektive moment. Ytterligare artiklar eller bokkapitel kan tillkomma.

24/11 kl 13–15 Behandlingsmetod och teknik: Introduktion (LD) + kl 15–16 Det omedvetna I (SH)

Lemma, A. (2015). Introduktion + Kap 1 & 2 (kl 13-15) & Kap 6 (kl 15–16)

8/12 kl 9-11 Det omedvetna II (SH) + kl 11-12 kursutvärdering Psykodynamisk Diagnostik (BP)

Lemma, A. (2015). Kap 6.

Safran, J.D. (2006) The Relational Unconscious, The Enchanted Interior, and the Return of the Repressed. Contemp. Psychoanal. 42:393-412.

Sandler, J., Sandler, A. (1994). The Past Unconscious and the Present Unconscious: A Contribution to a Technical Frame of Reference. The Psychoanalytic Study of the Child, 49:278-292.

Solms, M. & Friston, C. (2018): How and Why Consciousness Arises. J*ournal of Consciousness Studies, 25, No. 5–6*: 202–38.

15/12 kl 9-12 Inre och yttre ram (SH)

Lemma, A. (2015). Kap 4.

Bleger, J. (1967) Psycho-Analysis of the Psycho-Analytic Frame. International Journal of Psycho-Analysis, 48: 511–519.

Böhm, T. (2004). Inner and Outer Frame Breaks – Counter-Transference, Enactments and Whose Life History? Scandinavian Psychoanalytic Reiew, 27: 2–11.

Killingmo, B, & Gullestad, S. (2011). Undertexten. Psykoanalytisk terapi i praktiken. Stockholm: Liber. Kap 3 & 4. (Referenslitteratur)

12/1 kl 9-12 Egen forskningsfråga (CvB)

- ⇨ Uppsatsförberedande föreläsning